



PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSDETALJHANDELN



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

**Ytterligare exemplar av denna undersökning kan beställas hos
Förvaltningsavdelningen, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 0611-349149**

Dnr 307-2398-05

Foto omslag: Barbro Nyberg

Innehållsförteckning	3(23)
1. Sammanfattning	4
2. En konkurrensfråga	7
2.1 Bakgrund och syfte	7
3. Undersökningens genomförande	8
3.1 Prisjämförelsen	8
3.2 Matkorgen	8
3.3 Service	9
3.4 Utbud av ekologiska varor	9
3.5 Transportkostnader	9
4. Butikstyp	9
5 Resultatet	10
5.1 Prisjämförelsen	10
5.2 Service i butikerna	11
5.3 Utbud av ekologiska varor	11
5.4 Hur kan resultatet användas	11
Bilaga 1 Matsedel för familjen vecka 1 och 2	13, 14
Bilaga 2 Matsedel för ensamstående yngre man, vecka 1 och 2	15,16
Bilaga 3 Information till butikerna	17
Bilaga 4 Undersökningsblankett angående butikens service	18
Bilaga 5:1 Resultatet av undersökningen i Härnösand kommun	19
Bilaga 5:2 Resultatet av undersökningen i Sollefteå kommun	20
Bilaga 5:3 Resultatet av undersökningen i Sundsvall kommun	21
Bilaga 5:4 Resultatet av undersökningen i Timrå kommun	22
Bilaga 5:5 Resultatet av undersökningen med ett litet antal varor i samtliga kommuner	23

1. Sammanfattning

Länsstyrelsen är regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Konkurrens stimulerar till bättre användning av samhällets resurser och stärker det svenska näringslivets förmåga att långsiktigt hävda sig på internationella marknader. En ökad konkurrens är till fördel för konsumenterna genom att priserna pressas och utbudet breddas.

Under en längre tid har debatten om den svenska prisnivån i jämförelse med andra länder förts och ett flertal undersökningar tyder på att Sverige har betydligt högre livsmedelspriser än övriga Europa. Olika studier och tidningsartiklar pekar på bristande konkurrens inom dagligvaruhandeln som en orsak till de stora prisskillnaderna. En ökad konkurrens leder i allmänhet till lägre priser och större sortiment.

Länsstyrelsen har nu tagit initiativ och låtit genomföra, "PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSDETALJHANDELN". en undersökning av butikernas matpriser, deras service och utbud av ekologiska livsmedel. Undersökningen är en uppföljning av tidigare undersökning som genomförts av Konsumentverket 2003 och verket har stått för metoden och tillhandahållit undersökningsmaterial och dataprogram för bearbetning av prisjämförelsen.

Syftet med undersökningen är att se om konkurrensen i länet förändras och om etableringen av lågprisbutiker påverkar prisbilden. Undersökningen kommer att visa vad matkorgen kostar i olika butiker under vecka 17 år 2005 som sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Prisjämförelsen i butiken bygger på en matkorg som avspeglar valet hos en konsument som gör rationella val i den meningen att hon för vissa varor väger jämförpriset mot uppgifter om produktens innehåll med hjälp av ingredienser i förpackningen och för andra varor utgår från vissa varumärken. I undersökningen jämförs korgar med det billigaste alternativet av butikens varor inom bestämda kriterier för kvalitet och förpackningsstorlek. Undersökningen visar alltså att en konsument kan spara pengar genom att jämföra olika varor och jämföra priset mellan butiker. Priset får sedan sättas i relation till utbudet och kvalitet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Länsstyrelsen har under vecka 17 – med anlitande av personal från Samhall AB genomfört prisundersökningar i fyra av länets sju kommuner, Sundsvalls, Timrå, Härnösands och Sollefteå kommuner. Undersökningen omfattar sammanlagt 27 butiker. Modellen för prisundersökningen utgår ifrån en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat, exklusive luncher. Matsedeln har sammanställts för två hushåll, en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år) och en ensamstående yngre man. Cirka 150 varor, från de flesta varugrupper ingår i undersökningen. Av de 150 varorna är 133 avsedda för barnfamiljen och 105 varor för den ensamstående mannen. Inför mätningen har kriterier för förpackningsstorlekar och kvalitet bestämts. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har märke och leverantör valts.

Tidigare studier som genomförts av Konkurrensverket visar att mellan åren 1994 och 2000 ökade matpriserna med 5 procent i Västernorrlands län. Vid den studie som genomförts av Konsumentverket 2003 framgick att priserna mellan olika butiker i en kommun varierade

mycket och prisskillnader i storleksordningen 40 % mellan billigaste och den dyraste butiken fanns i Sundsvalls kommun.

Undersökningen som nu genomförts visar att matpriserna i Sundsvalls kommun har sjunkit i många affärer. Vid undersökningen 2003 var det endast i tre affärer som matkorgen för tvåbarnsfamiljen kostade under 1 700 kronor men under vecka 17 2005 gick det att köpa vår matkorg för det priset i sju affärer i Sundsvalls kommun. Skillnaden mellan den billigaste och dyraste matkorgen hade sjunkit ifrån 40 % till 34 %.

I Härnösands kommun är priset på den billigaste matkorgen för en tvåbarnsfamilj i stort sett oförändrat sedan förra undersökningen. Några butiker kunde erbjuda billigare priser medan andra ligger på oförändrad nivå eller högre. I Härnösands kommun kunde fyra butiker erbjuda en barnfamilj vår matkorg under vecka 17 till ett pris som understeg 1 700 kronor. Vid förra undersökningen fanns det två.

Priset för den billigaste matkorgen i Sollefteå kommun har inte heller förändrats nämnvärt sedan föregående mätning. I Sollefteå kommun fanns det nu liksom tidigare endast en butik som kunde erbjuda en barnfamilj vår matkorg under vecka 17 till ett pris som understeg 1 700 kronor.

I Timrå kommun kostade den billigaste matkorgen drygt 1 700 kronor men priserna har ändå sjunkit i kommunen sedan förra mätningen.

Länsstyrelsen har undersökt utbudet av KRAV-märkta livsmedel i butikerna och konstaterat att tillgången på KRAV-märkta livsmedel ökar i samtliga kommuner. Inom varje kommun finns det flera butiker som satsar på många KRAV-märkta produkter och av de 22 produkter som vi undersökt är det många butiker i Sundsvalls kommun som har ett högt antal produkter.

Länsstyrelsen har också undersökt den service som butikerna erbjuder. Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12. Det är bland annat förekomst av manuell betjäning som gett höga servicepoäng till en del butiker. Sammanlagt finns det åtta butiker i de fyra kommunerna som erbjuder manuell betjäning av varor som chark och ost, en i Härnösand, fyra i Sundsvall, en i Timrå och två i Sollefteå. Endast två butiker i Sundsvall och två butiker i Sollefteå erbjuder hemkörning av livsmedel.

En erfarenhet som länsstyrelsen har gjort vid undersökningen är att det är inte nödvändigt att byta butik för att minska sina matkostnader. En prismedveten kund kan tjäna pengar genom att jämföra olika produkters jämförpriser. I samtliga butikskedjor finns egna varor som nästan uteslutande är billigast och sedan är det upp till varje konsument att sätta priset i relation till varans kvalitet. Men det är inte enbart priset för varorna som avgör var man handlar. När priset på varukorgen sätts i relation till vad konsumenten får för pengarna är det lägsta priset inte alltid det mest prisvärda. Även vilken servicenivå som butiken erbjuder och förekomst av ekologiska livsmedel kan påverka valet liksom utbudet av varor. Resultatet visar också att valet av varor har betydelse för vilken affär som har den billigaste matkorgen. Den affär som hade den billigaste matkorgen för en barnfamilj har inte alltid den billigaste matkorgen för en ensamstående man. I undersökningen har inga medlemsförmåner eller rabatter räknats med.

Inom varje kommun har matkorgarna sammanställts utifrån de produkter som kunnat återfinnas i samtliga butiker i kommunen. Om exempelvis färsk kyckling, som är ett av matkorgens livsmedel, saknas i en butik har denna produkt plockats bort i samtliga butiker i en kommun. Matkorgarna kan därför jämföras inom respektive kommun. Eftersom matkorgen i de olika kommunerna därför har olika innehåll kan matkorgarna inte jämföras mellan kommunerna (bilaga 5, 1-4). För att göra det möjligt för en studie mellan kommunerna har länsstyrelsen gjort en varukorg som finns i samtliga 27 butiker och som jämförts. Resultatet bygger endast på 120 livsmedel ur vår varukorg vilket gör att det inte går att dra några långtgående slutsatser av undersökningen. Den visar dock en försiktig bild över lokala skillnader mellan kommunerna. Eftersom resultatet vid jämförelsen mellan samtliga butiker endast innehåller 120 livsmedel så blir också priset på den matkorgen lägre för respektive butik i förhållande till mätningen som endast avser en kommun med 136 livsmedel (bilaga 5:5).

Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om ca 150 artiklar. Många butiker har ett mycket stort sortiment av varor, vissa i genomsnitt 10 000 artiklar, vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden på en matkorg men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet. Det är den enskilde konsumenten som får avgöra vilken butik som har är den mest prisvärda utifrån den enskildes önskemål.

Det är svårt att dra några definitiva slutsatser av undersökningen men det faktum att priserna inte ökat utan i stället till och med sjunkit i Sundsvalls, Timrå och Härnösands kommuner och skillnaden mellan den dyraste och billigaste affären minskat i Sundsvall talar för att konkurrensen fungerar. Det är dock osäkert om detta kan knytas till etableringen av lågprisbutikerna.

I Härnösands kommun avser två lågpriskedjor att etablera sig och länsstyrelsen avser att göra om undersökningen. En sådan undersökning bör tydligare kunna ge svar på om etablering av lågpriskedjor påverkar prisbilden i en kommun. Länsstyrelsen planerar också utöka kommande undersökning till flera kommuner.

2. En konkurrensfråga

2.1 Bakgrund och syfte

Länsstyrelsen är en regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Konkurrens stimulerar till bättre användning av samhällets resurser och stärker det svenska näringslivets förmåga att långsiktigt hävda sig på internationella marknader. En ökad konkurrens är till fördel för konsumenterna genom att priserna pressas och utbudet breddas.

Under en längre tid har debatten om den svenska prisnivån i jämförelse med andra länder förts och ett flertal undersökningar tyder på att Sverige har betydligt högre livsmedelspriser än övriga Europa. Olika studier och tidningsartiklar pekar på bristande konkurrens inom dagligvaruhandeln som en orsak till de stora prisskillnaderna. Konkurrensverket lade i oktober 2000 fram en rapport som syftade till att fastställa hur stor del av prisskillnaden mellan Sverige och övriga länder i EU som beror på bristande konkurrens. I rapporten användes sex förklaringsfaktorer. BNP/capita, skatter, befolkningstäthet, växelkursförändringar, privat konsumtion samt arbetskraftskostnader. Resterande beror enligt rapporten på bristande konkurrens.

En ökad konkurrens leder i allmänhet till lägre priser och större sortiment. Av rapporten "Kan kommunerna pressa matpriserna" som Konkurrensverket tagit fram, framgår att sambandet mellan lågprisbutikernas marknadsandelar och prisnivån varierar, men i stort sett tenderar den relativa prisnivån att sjunka då lågprisbutikerna breder ut sig. I Västernorrlands län har sambanden varit det omvända. Den relativa prisnivån stiger nästan varje år samtidigt som andelen lågprisbutiker ökar. Mellan åren 1994 och 2000 ökade andelen lågprisbutiker i Västernorrlands län med ca 12 procent medan priserna ökade med 5 procent.

Konsumentverket genomförde under 2003 studier inom området. Enligt denna rapport är prisskillnaden stor och regionalt inom Västernorrlands län fanns 2003 prisskillnader i storleksordningen 40 % mellan billigaste och den dyraste butiken i en av kommunerna.

För konsumenterna utgör inköp av mat en av de tyngsta posterna i hushållsbudgeten och priset utgör en faktor som är viktig för konsumenten. Men priset måste sättas i relation till vad konsumenten får för pengarna och det lägsta priset är inte alltid det mest prisvärda. Det finns fler faktorer som påverkar vart man handlar. Det är bland annat utbudet av butiker, vilken servicenivå som butiken erbjuder och förekomst av ekologiska livsmedel.

Det senaste året har nya livsmedelsbutiker etablerat sig inom länet och Länsstyrelsen har tagit initiativ till och nu genomfört en ny studie i samarbete med Konsumentverket för att se om priserna på livsmedel inom länet påverkas.

Syftet med undersökningen är att se om konkurrens i länet ökar och om etableringen av lågprisbutiker förändrar prisbilden. Undersökningen kommer att visa vad matkorgen kostar i olika butiker under vecka 17 som sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik. Länsstyrelsen avser att upprepa prisundersökningen med vissa tidsintervaller.

3. Undersökningens genomförande

3.1. Prisjämförelsen

Länsstyrelsens "PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSDETALJHANDELN" är en undersökning av matpriser, service och utbud av ekologiska livsmedel. Konsumentverket har stått för metoden och tillhandahållit undersökningsmaterial och dataprogram för bearbetning av prisjämförelsen. Konsumentvägledaren i Härnösand har medverkat vid utbildningen av undersökningspersonerna.

Prisjämförelsen i butiken bygger på en matkorg som avspeglar valet hos en konsument som gör rationella val i den meningen att han eller hon för vissa varor väger jämförpriset mot uppgifter om produktens innehåll med hjälp av ingredienser på förpackningen och för andra varor utgår från vissa varumärken. I undersökningen jämförs korgar med det billigaste alternativet av butikens varor inom bestämda kriterier för kvalitet och förpackningsstorlek. Undersökningen visar alltså att en konsument kan spara pengar genom att jämföra priser mellan butiker. Priset får sedan sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Länsstyrelsen har under vecka 17 – med anlitande av personal ifrån Samhall AB genomfört prisundersökningar i fyra av länets sju kommuner, Sundsvalls, Timrå, Härnösands och Sollefteå kommuner. Undersökningen omfattar sammanlagt 27 butiker. Modellen för prisundersökningen utgår ifrån en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat exklusive luncher. Matsedeln har sammanställts för två hushåll, en för en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år) och en för en yngre ensamstående man. **(bilaga 1 och 2)**. Cirka 150 varor, från de flesta varugrupper har undersökts. Av de 150 varorna som undersökts tillhör 133 varor matlistan för barnfamiljen och 105 varor matlistan för den ensamstående mannen. Vissa varor är således de samma medan andra varor enbart tillhör en av matkorgarna. Inför mätningen har kriterier för förpackningsstorlekar och kvalitet bestämts. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har märke och leverantör valts.

Av de varor som bedöms likvärdiga väljs den billigaste d v s det lägsta jämförpriset för den förpackningsstorlek som valts. Extrapriser och rabatter som finns tillgängliga för alla kunder i butiken har beaktats.

Efter det att den praktiska undersökningen genomförts i butiken skickades undersökningsmaterialet till den ansvarige i butiken för möjlighet att lämna synpunkter. I många fall har butiken besökts på nytt eller vidtalats per telefon för att kontrollera lämnade synpunkter. Föreståndarna i butikerna har också i samband med undersökningen fått information om prisundersökningen **(bilaga 3)**

3.2. Matkorgen

Matkorgens innehåll har tagits fram av Konsumentverket. Matkorgen innehåller livsmedel som är från en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat exklusive lunch måndag - fredag. Matsedeln har sammanställts för två hushåll, en för en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år) och en för en ensamstående yngre man. De flesta måltiderna består av relativt lättlagade maträtter, hel- och halvfabrikat ingår. Utifrån matsedeln har sedan en inköpslista tagits fram vilken omfattar cirka 150 varor. Av de 150 varorna är 133 avsedda för barnfamiljen och 105 varor för den ensamstående mannen. **(bilaga 1 och 2)**.

3.3 Service

Länsstyrelsen har undersökt vilken service som butikerna erbjuder. Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12.

3.4. Utbud av ekologiska varor

I undersökningen ingår också undersökning av förekomsten av ekologiska varor. Det är 22 av de vanligaste livsmedlen som efterfrågats exempelvis grönsaker, frukt, bröd, mejerivaror, kött, spannmål och kryddor.

3.5. Transportkostnader

En annan faktor som påverkar valet av butik är kostnaden för att transportera sig till olika butiker.

För en medelbil i Västernorrlands län kan man uppskatta att den totala kostnaden per mil är 28 kronor och den rörliga delen av kostnaden är 17 kronor. Beräkningen bygger på Konsumentverkets Bilkalkyl juni 2004. För den som för egen del vill undersöka vilka transportkostnader den egna bilen har kan besöka Konsumentverkets hemsida www.konsumentverket.se och göra en egen bilkalkyl.

Total kostnad avser alla kostnader som är knutna till bilägandet. I denna post ingår skatt, besiktning, försäkring, bränsle, reparationer, service, tvätt, rostskydd, tillbehör, däck, kapitalkostnad och värdeminskning.

Rörlig kostnad är intressant om man vill få en uppfattning om merkostnaden när man redan har en bil. Till rörliga kostnader räknas bränsle, reparationer, service, tvätt, rostskydd, däck och den delen av värdeminskningen som beror på körsträckan (antas vara 1/3 av total värdeminskning).

Vår bilkalkyl bygger på en medelbil som definieras så här:

- Tjänstevikt: 1 530 kg
- Bränsle: bensin
- Innehavstid: 7 år
- Årlig körsträcka: 1 500 mil

Försäkringen för fordonet avser helförsäkring där fordonsägaren är en man i medelåldern i Västernorrlands län.

4. Butikstyp

I redovisningen av matkorgens pris anges också vilken butikstyp de olika butikerna tillhör. Av Konsumentverkets nedanstående definition av butikstyper kan man utläsa antalet artiklar som i genomsnitt finns i respektive butik. Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om ca 150 artiklar vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden på en matkorg men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet.

Butikstyper		
Beskrivningarna är generella och enskilda butiker kan avvika från det som i allmänhet kännetecknar butikstypen. Inom de olika butikstyperna kan såväl lågprisbutiker finnas med varierande avvikelser i fråga om sortiment, betjämningsgrad och lokaler/inredning		
Stormarknad/Storbutik	Supermarket/Allvisbutik	Närbutiker
Mer än 1 500 m ² säljyta Fullsortiment: alla varuområden är representerade. Har i genomsnitt ca 10 000 artiklar Trafikorienterat, externt läge Veckoslutshandel (75 % av inköpen sker torsdag-söndag)	400 – 1 500 m ² säljyta Fullsortiment: alla varuområden är representerade. Har i genomsnitt ca 6 000 artiklar Bostads- eller centrumläge Veckoslutshandel och dagliga inköp	Mindre än 400 m ² säljyta Har i genomsnitt ca 3 000 artiklar Lättillgänglig Kompletteringshandel/ dagsinköp

5. Resultatet

5.1. Prisjämförelsen

Undersökningen som nu genomförts visar att priset på vår matkorg sjunkit i många affärer i Sundsvalls kommun. Vid undersökningen 2003 var det endast i tre affärer som matkorgen kostade under 1 700 kronor, vilket kan jämföras med sju stycken enligt årets resultat. Skillnaden mellan den billigaste och dyraste matkorgen hade sjunkit ifrån 40 % till 34 %.

Vår undersökning visar att matpriserna i Sundsvalls kommun har sjunkit i många affärer. Vid undersökningen 2003 var det endast i tre affärer som matkorgen för tvåbarnsfamiljen kostade under 1 700 kronor men under vecka 17 2005 gick det att köpa vår matkorg för det priset i sju affärer i Sundsvalls kommun. Skillnaden mellan den billigaste och dyraste matkorgen hade sjunkit ifrån 40 % till 34 %.

I Härnösands kommun är priset på den billigaste matkorgen för en tvåbarnsfamilj i stort sett oförändrat sedan förra undersökningen. Några butiker kunde erbjuda lägre priser medan andra ligger på oförändrad nivå eller högre. I Härnösands kommun kunde fyra butiker erbjuda en barnfamilj vår matkorg under vecka 17 till ett pris som understeg 1 700 kronor. Vid föregående undersökning var det två butiker.

Priset för den billigaste matkorgen i Sollefteå kommun har inte heller förändrats nämnvärt sedan föregående mätning. I Sollefteå kommun fanns det nu liksom tidigare endast en butik som kunde erbjuda en barnfamilj vår matkorg under vecka 17 till ett pris som understeg 1 700 kronor.

I Timrå kommun kostade den billigaste matkorgen drygt 1 700 kronor men prisnivån har ändå sjunkit i butikerna sedan förra mätningen.

Inom varje kommun har matkorgarna sammanställts utifrån de produkter som kunnat återfinnas i samtliga butiker i kommunen. Om exempelvis färsk kyckling, som är ett av matkorgens livsmedel, saknas i en butik har denna produkt plockats bort i samtliga butiker i en kommun. Matkorgarna kan därför jämföras inom respektive kommun. Eftersom matkorgen i de olika kommunerna därför har olika innehåll kan matkorgarna inte jämföras mellan kommunerna. För att göra det möjligt för en studie mellan kommunerna har länsstyrelsen gjort en varukorg som finns i samtliga 27 butiker och som jämförts. Resultatet bygger endast på 120 livsmedel ur vår varukorg vilket gör att det inte går att dra några långtgående slutsatser av undersökningen. Den visar dock en försiktig bild över lokala

skillnader mellan kommunerna. Eftersom resultatet vid jämförelsen mellan samtliga butiker endast innehåller 120 livsmedel så blir också priset på den matkorgen lägre för respektive butik i förhållande till mätningen som endast avser en kommun med 136 livsmedel (bilaga 5:5).

5.2. Service i butikerna

Länsstyrelsen har undersökt vilken service som butikerna erbjuder.

Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12. Det är bland annat förekomst av manuell betjäning som gett höga servicepoäng till en del butiker. Sammanlagt finns det åtta butiker i de fyra kommunerna som erbjuder manuell betjäning av varor som chark och ost. Ica Kvantum i Härnösands kommun, Ica Kvantum Bydalen, ICA Kvantum i Kvissleby, ICA Kvantum i Nacksta och ICA Esplanaden i Sundsvalls kommun, ICA Supermarket i Timrå kommun och Konsum hallen i Långsele och ICA Träffen i Långsele, Sollefteå kommun. Endast Ica Kvantum i Nacksta och ICA Esplanaden i Sundsvalls kommun och Konsumhallen i Långsele och ICA Träffen i Långsele, Sollefteå kommun, erbjuder hemkörning av livsmedel. Undersökningsformuläret, (**bilaga 4**).

5.3. Utbud av ekologiska varor

Länsstyrelsen har undersökt utbudet av KRAV-märkta livsmedel i butikerna och konstaterat att tillgången på KRAV-märkta livsmedel ökar något i samtliga kommuner. Inom varje kommun finns det flera butiker som satsar på många KRAV-märkta produkter och av de 22 produkter som vi undersökt är det många butiker i Sundsvalls kommun som har ett högt antal produkter. De 22 produkterna vi efterfrågat är de vanligaste livsmedlen som exempelvis grönsaker, frukt, bröd, mejerivaror, kött, spannmål och kryddor.

Det är sammanlagt tolv butiker i de fyra kommunerna som har mer än hälften av de livsmedel vi efterfrågat

5.4. Hur kan resultatet användas

Länsstyrelsens syfte med undersökningen är att se om konkurrensläget i länet förändras och om etableringen av lågprisbutiker förändrar prisbilden. Undersökningen visar vad matkorgen kostar i olika butiker under vecka 17, vilket sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om ca 150 artiklar vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden av matkorgen men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet.

Om Du som livsmedelsförsäljare vill använda Dig av undersökningens resultat i Din marknadsföring vill länsstyrelsen erinra om följande: Det är tillåtet att göra jämförelser med konkurrenternas priser, men det måste framgå vilka butiker som jämförts och att jämförelsen endast gäller priset på innehållet i varukorgen vid ett enstaka tillfälle. Undersökningen omfattar endast ett urval av varor och undersökningen ger inte underlag för påståendet att den speglar butikens allmänna prisnivå. **Vilseledande reklam är förbjuden** och både annonsören och den som utformat och förmedlat reklamen kan enligt **marknadsförings**

lagen dömas att betala en marknadsstörningsavgift. Företagen kan också bli skyldiga att betala ersättning till konsumenter och konkurrenter som lidit skada av marknadsföringen.

Källförteckning

Varför är de svenska priserna höga? Konkurrensverkets rapportserie 2000:2

Kan kommunerna pressa matpriserna? Konkurrensverkets rapportserie 2001:1

Hushållens matkostnader, Konsumentverkets rapport Pm 2003:25

Länsförsäkringar i Västernorrland

Konsumentverkets hemsida. www.konsumentverket.se/Bilkalkyl

Undersökningsmaterial och dataprogram som utarbetats av konsumentverket

Matsedlar

Bilaga 1(v1)

Matsedel för familjen

Vecka 1

Frukost

Havregrynsgröt med äppelmos
Leverpastej/ostsmörgås
Apelsinjuice/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe (vuxna) lättmjölk (barn)
Ostsmörgås, skorpa
Banan/apelsin

Mellanmål, lördag och söndag

Barn: Smörgås med mjukost
Vetebröd, godis/popcorn
Chokladdryck
Vuxna: Smörgås med mjukost
Apelsin, vetebröd, potatiships

Lunch

Måltidsdryck: lättmjölk, mellanmjölk,
mineralvatten, äppeljuice

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, lättmjölk,
coladryck, läskedryck (kaffe efter maten)

Måndag

Blodpudding med vitkål och lingonsylt
Bröd, apelsin

Tisdag

Spagetti med köttfärsås
Tomat och löksallad, dressing, bröd

Onsdag

Korvgryta med potatis
Broccoli, majs, bröd

Torsdag

Köttbullar med potatis och brunsås
Broccoli, bröd

Fredag

Fläskkotlett med klyftpotatis
Grillad tomat, grönsaksblandning, gelé
Fruktsallad

Lördag

Kassler med potatissallad,
Minimajs, grönsallad, bröd

Rotfruktsgryta med gräddfil och persilja
Bröd, varm banan med choklad, grädde

Söndag

Bakad potatis med Crème
Fraiche/kaviarröra, grönsallad
bröd

Stekt kyckling med pilaffris, brysselkål
Hallon/blåbär, glass

Matsedel för familjen**Bilaga 1(v2)****Vecka 2****Frukost**

Lättyoghurt, musli, torkad frukt
Smörgås med kaviar, messmör
Apelsinjuice/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe (vuxna) lättmjölk (barn)
Ostsmörgås med tomat
Äpple, kex/pepparkakor

Mellanmål, lördag och söndag

Barn: Tunnbrödssmörgås med smältost och skinka, äpple, rån, popcorn/godis
Apelsinjuice
Vuxna: Tunnbrödssmörgås med smältost och skinka, apelsin, sockerkaka, jordnötter

Lunch

Måltidsdryck: lättmjölk, mellanmjölk, mineralvatten, äppeljuice

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, lättmjölk, coladryck, läskedryck (kaffe efter maten)

Måndag

Spagetti med svampsås
rivna morötter, banan

Tisdag

Wokade grönsaker med ris
bröd

Onsdag

Stekt laxfilé, gräddfilssås med gurka, ärtor,
potatis

Torsdag

Biff stroganoff med ris
Isbergssallad, gurka
bröd, äpple

Fredag

Pizza, vitkålssallad, dressing
Glass, strössel

lördag

Risfylld paprika,
grönsallad, bröd

Kassler med fransk potatisgratäng,
brysselkål
Blåbärssoppa, mjölk, mandelbiskvier

Söndag

Hamburgare med bröd
Isbergssallad, dressing

Rödspätta med räksås, pressad potatis
Grönsallad
Hallon/blåbärspaj med vaniljvisp

Matsedel för en ensamstående yngre man, 19-30 år**Bilaga 2(v1)****Vecka 1****Frukost**

Havregrynsgröt med äppelmos
Leverpastej/ostsmörgås
Apelsin/grapefrukt/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe med socker
Ostsmörgås, skorpa
Banan

Mellanmål, lördag och söndag

Smörgås med mjukost
Vetebröd, potatiships

Lunch

Måltidsdryck: lättdryck, lättöl
mineralvatten, äppeljuice

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, kaffe
(efter maten)

Måndag

Blodpudding med vitkål och lingonsylt
bröd

Tisdag

Spagetti med köttfärsås
sallad, dressing,

Onsdag

Korvgryta med potatis
broccoli, majs, bröd

Torsdag

Köttbullar med potatis och brunsås
broccoli,

Fredag

Fläskkotlett med klyftpotatis
grillad tomat, grönsaksblandning, gelé
glassbakelse

Lördag

Kassler med potatissallad,
Minimajs, grönsallad, bröd
Banan

Bandspagetti med lök och tomatsås
bröd,
varm banan med choklad, grädde

Söndag

Bakad potatis med Crème
Fraiche/kaviarröra, sallad
Bröd, äpple

Stekt kyckling med pilaffris, brysselkål
jordgubblar, glass

Matsedel för en ensamstående yngre man, 19-30 år**Bilaga 2(v2)****Vecka 2****Frukost**

Musli, filmjök
Smörgås med kaviar, messmör
Apelsinjuice/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe, äpple, kex

Mellanmål, lördag och söndag

Tunnbrödssmörgås med skinka,
vetebröd

Lunch

Måltidsdryck: lättdryck, äppeljuice,
mineralvatten, lättöl

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, kaffe (efter
maten)

Måndag

Spagetti med svampsås
rivna morötter, banan

Tisdag

Wokade grönsaker med ris
bröd

Onsdag

Stekt laxfilé, gräddfilssås med gurka, ärtor,
potatis

Torsdag

Biff stroganoff med ris
isbergssallad, gurka
bröd, äpple

Fredag

Pizza, vitkålssallad, dressing
glass, strössel

lördag

Kyckling och grönsakswook,
bröd, apelsin

Kassler med fransk potatisgratäng,
brysselkål
ost och kex, vindruvor

Söndag

Hamburgare med bröd
isbergssallad, dressing

Friskgratäng, sallad tomat, gurka
blåbärspaj med vaniljvisp



Bilaga 3

PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSBRANSCHEN

LÄNSSTYRELSEN är en regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna

Prisjämförelse inom livsmedelsbranschen är en undersökning av pris och viss miljöinformation. Det är Konsumentverket som har tagit fram metoden. Undersökningen genomförs och presenteras av länsstyrelsen.

Matkostnader

Undersökningen visar vad det kostar ett hushåll att köpa mat till en **tvåveckors näringsriktig matsedel** (luncher ingår inte) i de butiker som vi granskar. Vi undersöker cirka 150 varor från de flesta varugrupper. Hushållet som undersöks är en barnfamilj (kvinna, man, 2 barn, 5 respektive 7 år).

Inför mätningen i butikerna har Konsumentverket granskat utbudet och satt upp kriterier för förpackningsstorlekar och kvalitet. Det kan t ex handla om viss mängd bär i sylt eller ett visst kött- innehåll i köttfärsås. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har vi begränsat oss till ett märke/leverantör.

Av de varor vi bedömer som likvärdiga väljer vi den billigaste, d v s det lägsta jämförpriset för den förpackningsstorlek vi mäter. Vi mäter det faktiska priset, vilket innebär att vi även tar med extraprisvaror och rabatter om de finns i direkt anslutning till varan. De förpackningsstorlekar som valts utgår från hushållens förbrukning och från att de har normala förvaringsmöjligheter.

Olika butikstyper

När vi presenterar resultaten av undersökningen för varje butik informerar vi om vilken butikstyp butiken tillhör och vad som i allmänhet kännetecknar dessa butiker (storbutik/stormarknad, supermarket/allivs och närbutiker). Indelningen har tagits fram av konsumentverket i samarbete med företrädare för handeln.

Service

Några servicefaktorer noteras i butiken som manuella diskar, tillgänglighet, öppettider och prisinformation. Dessa faktorer ingår i presentationen av resultatet.

Kravmärkta varor

Vi undersöker förekomst av ett 20-tal ekologiska livsmedel.

Inköpsresor

Den som vill jämföra kostnader måste också ta hänsyn till kostnaden för att åka bil till en affär. Konsumentverket har tagit fram beräkningar som bygger på en bilkalkyl.

Observera att undersökningen ger information om kostnaden för vår matkorg i respektive butik, men inte om butikens totala prisnivå.

Resultatet presenteras så snart som möjligt efter undersökningen. Då jämförs kostnaden för de varor vi mäter mellan de butiker som ingår i undersökningen. Endast de varor som finns i alla butiker ingår i jämförelsen.

HUR FÅR RESULTATEN ANVÄNDAS AV BUTIKERNA?

Det är tillåtet att göra jämförelser med konkurrenternas priser, men det måste framgå vilka butiker som jämförts och att jämförelsen gäller priset på vår varukorg vid ett enstaka tillfälle. Reklamen får inte ge intryck av att undersökningen speglar butikens allmänna prisnivå. Vilseledande reklam är förbjuden och både annonsören och den som utformat och förmedlat reklamen kan enligt **marknadsföringslagen** dömas att betala en marknadsstörmingsavgift. Företagen kan också bli skyldiga att betala ersättning till konsumenter och konkurrenter som lidit skada av marknadsföreningen.

Ytterligare information lämnas av länsstyrelsen:

Barbro Nyström, 0611-34 91 49

Nina Hedberg, 0611-34 90 33

Butikens service

Mätdatum:

Butik:

Diskar med manuell betjäning:

- Kött
- Chark
- Fisk
- Ost

Tillgänglighet:

- Automatisk dörröppning
- Stegfri entré
- Handikappanpassad utgångskassa
- Hemsändning
- Butiken har öppet vardagar efter kl 20.00
- Butiken har öppet söndagar efter kl 18.00

Prisinformation:

- Prisfrågeterminalen har en central och lättillgänglig placering i butiken
- Minst en särskild kundvåg som kontrolleras och fungerar väl finns i butiken

Undersökning i sex butiker vecka 17

2005

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Yngre man ensamboende
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket Ålandsbro	1 560	506
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Härnöhallen	1 577	543
Supermarket/Allivsbutik	MATEX	1 658	579
Storbutik/stormarknad	Coop Forum	1 695	555
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp	1 891	645
Närbutik	ICA Nära Norrhallen	2 081	676
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		521	170
		D.o i %:	33,4% 33,6%
Antal varor i undersökningen:		133	105
Antal varor som finns i alla butiker:		127	99

Butik	Antal Ekologiska varor
Coop Forum	13 av 22
ICA Kvantum, Härnöhallen	12 av 22
Hemköp	11 av 22
ICA Supermarket Ålandsbro	9 av 22
ICA Nära Norrhallen	4 av 22

Butik	Summa servicepoäng
ICA Kvantum, Härnöhallen	10
Coop Forum	7
Hemköp	7
ICA Supermarket Ålandsbro	5
MATEX Härnösand	5
ICA Nära Norrhallen	4

Undersökning i sex butiker vecka 17

2005

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Yngre man ensamboende
Supermarket/Allivsbutik	Ica Remsle	1 641	536
Närbutik	Ica Träffen, Långsele	1 718	580
Supermarket/Allivsbutik	Ica Trollet	1 728	581
Supermarket/Allivsbutik	Ica Nära Rödsta	1 746	583
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra	1 768	560
Supermarket/Allivsbutik	Konsumhallen Långsele	1 838	588
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		197	52
		D.o i %:	12,0%
			9,7%
Antal varor i undersökningen:		133	105
Antal varor som finns i alla butiker:		129	100

Butik	Antal Ekologiska varor
Konsum Extra	17 av 22
Ica Remsle	12 av 22
Konsumhallen Långsele	8 av 22
Ica Nära Rödsta	7 av 22
Ica Träffen, Långsele	4 av 22
Ica Trollet	2 av 22

Butik	Summa servicepoäng
Ica Träffen, Långsele	9
Konsumhallen Långsele	9
Ica Trollet	7
Konsum Extra	7
Ica Nära Rödsta	6
Ica Remsle	6

Undersökning i elva butiker vecka 17

2005

<i>Butikstyp</i>	<i>Butik</i>	<i>Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)</i>	<i>Yngre man ensamboende</i>
Storbutik/stormarknad	Willys, Ortviken	1 465	510
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Nacksta	1 472	483
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Kvissleby	1 494	519
Storbutik/stormarknad	Willys, Birsta	1 522	542
Storbutik/stormarknad	Konsum Extra Nacksta	1 577	538
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Bydalen	1 623	553
Storbutik/stormarknad	Coop Norra Vägen	1 648	548
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp, Stenstan	1 759	623
Närbutik	ICA Ettan Granloholm	1 854	636
Supermarket/Allivsbutik	ICA Esplanad	1 864	624
Närbutik	Konsum Bergsåker	1 970	679
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		505	196
		D.o i %:	34,5% 40,5%
Antal varor i undersökningen:		133	105
Antal varor som finns i alla butiker:		125	98

<i>Butik</i>	<i>Antal Ekologiska varor</i>
ICA Kvantum Nacksta	18 av 22
ICA Kvantum Kvissleby	17 av 22
Coop Norra Vägen	17 av 22
Hemköp Stenstan	17 av 22
Konsum Extra Nacksta	13 av 22
ICA Kvantum Bydalen	13 av 22
ICA Esplanad	13 av 22
Konsum Bergsåker	10 av 22
Willys Birsta	9 av 22
Willys Ortviken	6 av 22
ICA Nära Ettan	4 av 22

<i>Butik</i>	<i>Summa servicepoäng</i>
ICA Kvantum Nacksta	12
ICA Kvantum Bydalen	11
ICA Esplanad	10
ICA Kvantum Kvissleby	9
Coop Norra Vägen	7
Konsum Extra Nacksta	7
ICA Ettan Granloholm	6
Konsum Bergsåker	6
Willys Ortviken	6
Hemköp Stenstan	5
Willys Birsta	5

Undersökning i fyra butiker vecka 17

2005

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Yngre man ensamboende
Supermarket/Allivsbutik	Ica Supermarket	1 725	566
Storbutik/stormarknad	Domus	1 798	610
Supermarket/Allivsbutik	ICA Andersson Sörberge	1 829	631
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Söråker	1 946	645
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		221	79
		D.o i %:	12,8% 14,0%
Antal varor i undersökningen:		133	105
Antal varor som finns i alla butiker:		129	102

Butik	Antal Ekologiska varor
Ica Supermarket Timrå	16 av 22
Domus Timrå	11 av 22
Konsum Söråker	9 av 22
Ica Andersson Sörberge	8 av 22

Butik	Summa servicepoäng
Ica Supermarket Timrå	11
Ica Andersson Sörberge	9
Domus Timrå	7
Konsum Söråker	5

Undersökning kommunernas butiker vecka 17 med ett mindre antal livsmedel. Den är ej jämförbar med priserna för matkorgen som redovisats på respektive kommun.

2005

<i>Butikstyp</i>	<i>Butik</i>	<i>Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)</i>	<i>Yngre man ensamboende</i>
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Nacksta	1 296	409
Storbutik/stormarknad	Willys Ortviken	1 313	443
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Kvissleby	1 315	444
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket Ålandsbro	1 322	422
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Härnöhallen	1 350	463
Storbutik/stormarknad	Willys Birsta	1 364	473
Storbutik/stormarknad	Konsum Extra Nacksta	1 404	465
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Bydalen	1 416	469
Storbutik/stormarknad	Coop Norra Vägen	1 442	462
Supermarket/Allivsbutik	Ica Remsle	1 462	485
Storbutik/stormarknad	Coop Forum, Härnösand	1 472	476
Supermarket/Allivsbutik	Ica Supermarket, Timrå	1 472	465
Supermarket/Allivsbutik	MATEX, Härnösand	1 474	513
Storbutik/stormarknad	Domus, Timrå	1 499	495
Supermarket/Allivsbutik	Ica Trollet	1 522	521
Närbutik	Ica Träffen, Långsele	1 525	526
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra Sollefteå	1 574	504
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp Stenstan	1 574	542
Supermarket/Allivsbutik	Ica Nära Rödsta	1 576	533
Supermarket/Allivsbutik	ICA Andersson Sörberge	1 598	539
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket Esplanad	1 634	530
Supermarket/Allivsbutik	Konsumhallen Långsele	1 654	535
Närbutik	ICA Nära Ettan	1 659	550
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Söråker	1 667	533
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp, Härnösand	1 684	571
Närbutik	Konsum Bergsåker	1 713	574
Närbutik	ICA Nära Norrhallen	1 805	580
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		509	171
		D.o i %:	39,3% 41,8%
Antal varor i undersökningen:		133	105
Antal varor som finns i alla butiker:		120	92